

Handreiking aanwijzing lokale publieke omroep

Versie voor raadsleden

1 Aanwijzing van een lokale publieke omroep

Lokale publieke omroepen vervullen een belangrijke rol in gemeenten. Ze voorzien inwoners van informatief, educatief of cultureel media-aanbod. Lokale publieke omroepen vervullen ook andere functies, zoals het controleren van de democratie, het agenderen van lokale thema's en het verbinden van groepen binnen de lokale gemeenschap. Gemeenten dragen momenteel zorg voor de bekostiging van de lokale publieke omroep. Daarnaast vervullen gemeenten een belangrijke rol in de aanwijzingsprocedure van een lokale publieke omroep. Gemeenten geven advies over de aanwijzing van een lokale publieke omroep door het Commissariaat voor de Media.

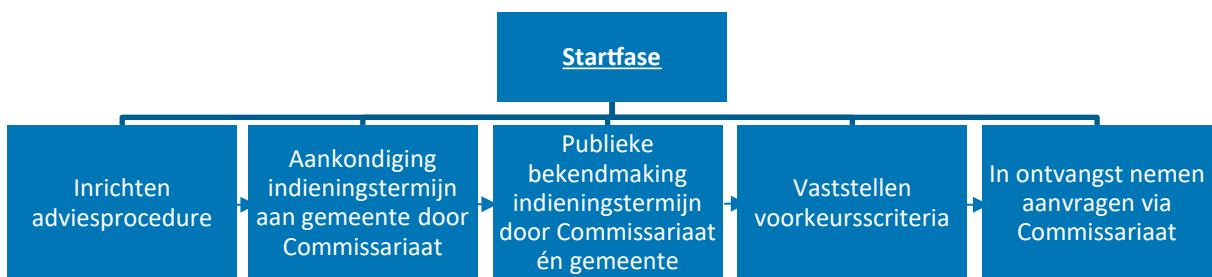
Het adviseren over de aanwijzing van een lokale publieke omroep is dus een belangrijke taak van gemeenten. Deze verkorte handreiking voor raadsleden heeft tot doel raadsleden en bestuurders te informeren over de aanwijzingsprocedure in het algemeen en de rol en taak van de gemeente daarin.

Download de [complete handleiding](#).

Voordat we de aanwijzingsprocedure beschrijven, is het belangrijk om te noemen dat er een wijziging van het lokale publieke mediabestel aankomt. Deze handreiking gaat over de aanwijzingsprocedure vóór deze wetswijziging.

De aanwijzingsprocedure

We onderscheiden drie fasen in de aanwijzingsprocedure, namelijk: de startfase, de adviesfase en de aanwijzingsfase.

Figuur 2. De startfase

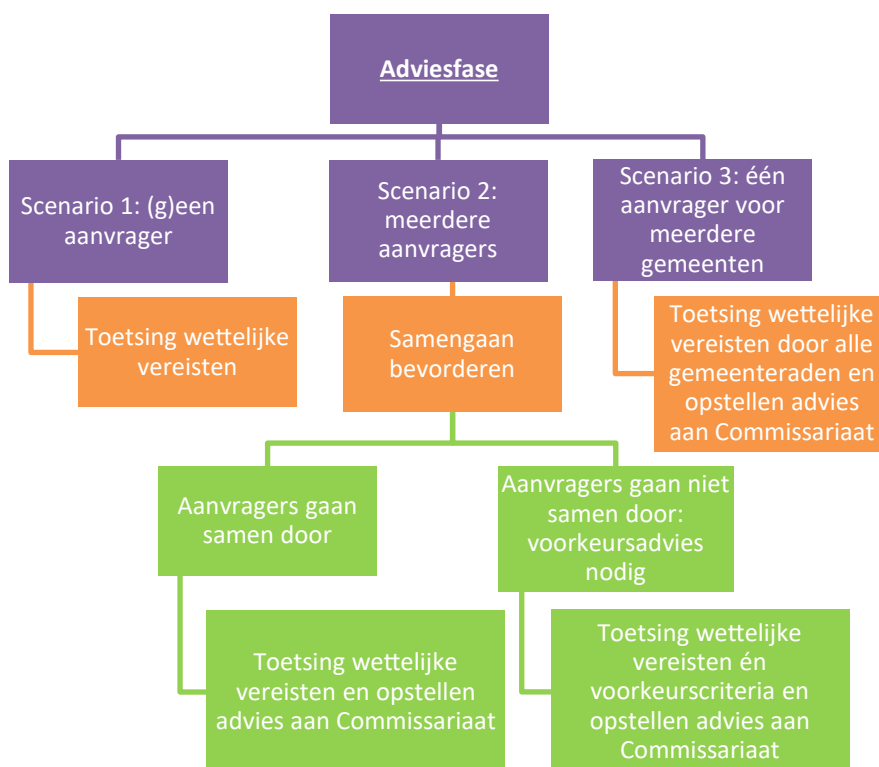
De **startfase** bestaat uit vijf stappen:

1. **Vorbereidingen treffen en het inrichten van de procedure (bij voorkeur minimaal 14 maanden voor de afloop van de aanwijzingstermijn).** In deze stap bepaalt het gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W) samen wat de onderlinge rolverdeling zal zijn en hoe sterk betrokken de raad, de griffie, de burgemeester en het college van B&W zullen zijn. Daarnaast wordt bepaald hoe samenwerking tussen meerdere aanvragers bevorderd kan worden. Tot slot kunnen de voorkeurscriteria worden vastgesteld voor het geval er meer dan één aanvrager is en de gemeente een voorkeursadvies moet uitbrengen. We geven in de handreiking verschillende afwegingen en suggesties voor het inrichten van de procedure.
2. **Actie ondernemen bij de start van de aanwijzingsprocedure (14 maanden voor de afloop**

van de aanwijzingstermijn). Het Commissariaat informeert de gemeente over de start van de aanwijzingsprocedure. De gemeente kan ervoor kiezen zelf informatiesessies te organiseren voor potentiële aanvragers, om hen te helpen bij het opstellen van een goede aanvraag.

3. **Publieke bekendmaking indieningstermijn door Commissariaat én gemeente (uiterlijk 12 maanden voor afloop van de aanwijzingstermijn).** Eén jaar voor de afloop van de aanwijzingstermijn kondigt het Commissariaat de indieningstermijn aan. Het is aanbevolen om de indieningstermijn ook als gemeente zelf aan te kondigen.
4. **Vaststellen voorkeurscriteria (uiterlijk 11 maanden voor afloop van de aanwijzingstermijn).** Het Commissariaat vraagt van gemeenten om de voorkeurscriteria (het Commissariaat noemt deze ook wel toetsingscriteria), die een lokale aanvulling kunnen zijn op de wettelijke vereisten, uiterlijk elf maanden voor de afloop van een aanwijzingstermijn bekend te maken. De gemeenteraad kan zich alleen baseren op deze vooraf opgestelde criteria bij het komen tot een voorkeursadvies. Aanvragers krijgen op deze manier tijdig de kans om in het meerjarenbeleidsplan toe te lichten hoe zij aan deze voorwaarden voldoen en komen niet voor verrassingen te staan tijdens de aanwijzingsprocedure.
5. **Aanvragen via Commissariaat ontvangen (uiterlijk 2 weken na verstrijken indieningstermijn aanvragen).** Aanvragers dienen hun aanvraag in bij het Commissariaat. Er is een aantal standaard documenten die een aanvrager moet inleveren bij het Commissariaat voor een geldige aanvraag. Het Commissariaat stuurt de aanvragen door naar de gemeente. In veel gevallen is een aanvraag van een lokale publieke omroep gericht op één gemeente waar reeds een lokale omroep is aangewezen. Er bestaan ook uitzonderingen, bijvoorbeeld bij een gemeentelijke herindeling, of een gebiedsuitbreiding van een bestaande omroep, of in een gemeente zonder lokale publieke omroep.

De **adviesfase** bestaat uit twee stappen. Binnen stap 1 bestaan drie mogelijke scenario's.

Figuur 3. De adviesfase.

1. **Advies van gemeenteraad opstellen (binnen 18 weken na het in ontvangst nemen van aanvraag of aanvragen).** Het Commissariaat vraagt gemeenteraden om een advies voor het

aanwijzen van een lokale publieke omroep op te stellen. Hoe een gemeenteraad tot een dergelijk advies komt, hangt af van de keuzes die zijn gemaakt in de startfase (bijvoorbeeld de opgestelde voorkeurscriteria) en van het scenario dat zich voordoet. We beschrijven de scenario's hierna kort.

- **Scenario 1: (g)een aanvrager.** De procedure is erg simpel: als er maar één aanvrager is, hoeft de gemeenteraad alleen maar te controleren of de aanvrager voldoet aan de wettelijke vereisten (zie het kader hieronder. Is dat het geval? Dan adviseert de gemeenteraad aan het Commissariaat dat deze aanvrager voldoet aan de wettelijke vereisten. Let op: als uw gemeente nog geen lokale publieke omroep had, kan op elk gewenst moment een aanvraag ingediend worden door een aanvrager. U gaat door naar stap twee van de adviesfase.
  - **Scenario 2: Meerdere aanvragers, samengaan bevorderen.** De Mediawet verplicht het college van B&W om 'voor zover redelijkerwijs mogelijk is' het samengaan van de aanvragers te bevorderen. In de startfase heeft u (hopelijk) al bepaald hoe het samengaan verkend dient te worden. Dit voornemen wordt nu in uitvoering gebracht. Deze verkenning tot samengaan heeft twee mogelijke uitkomsten:
    - Aanvragers gaan samen door en dienen samen een nieuwe aanvraag in. De gemeenteraad geeft over deze aanvraag een advies aan het Commissariaat (zie scenario 1)
    - Aanvragers gaan niet samen door, dus een voorkeursadvies is nodig: beide aanvragers worden aan de hand van de wettelijke vereisten én de door de gemeente opgestelde voorkeurscriteria beoordeeld.
  - **Scenario 3: Eén aanvrager voor meerdere gemeenten (onder meer bij gebiedsuitbreiding of een fusie van bestaande lokale publieke omroep(en)).** Als een (bestaande) omroep in meerdere gemeenten aangewezen wil worden, moeten de gemeenteraden van deze verschillende gemeenten een gezamenlijk advies uitbrengen. Het is niet nodig dat de betrokken gemeenteraden in een gezamenlijke vergadering een advies uitbrengen over de aanwijzingsaanvraag. Het is ook niet nodig dat de adviezen op dezelfde manier geformuleerd worden. Er wordt voldaan aan een gezamenlijk advies als uit de adviezen blijkt dat de gemeenteraden rekening hebben gehouden met het feit dat de aanvraag betrekking heeft op meerdere gemeenten en het advies is uitgebracht over dezelfde samenstelling van het programmabepalend orgaan (pbo) van de aanvrager. Een aanvrager kan alleen voor alle gemeenten als lokale publieke omroep worden aangewezen, als het advies van alle gemeenteraden positief is.
2. **Informeren Commissariaat over advies.** Aan de hand van de beoordeling van de aanvraag of aanvragen, komt de gemeenteraad tot een raadsbesluit met daarin een advies voor het Commissariaat over de aanwijzing. In het raadsbesluit wordt ingegaan op de gestelde wettelijke vereisten van de aanvrager. De wettelijke vereisten staan beschreven in onderstaand kader.

Wettelijke vereisten waar aanvragers aan moet voldoen

De wettelijke vereisten vragen dat aanvragers:

- een rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid zijn;
- zich volgens de statuten uitsluitend of hoofdzakelijk ten doel stellen het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht door het verzorgen van media-aanbod dat gericht is op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in een provincie, een gemeente of een deel van de provincie waarop de instelling zich richt leven, en het verrichten van alle activiteiten die nodig zijn om daarmee een publieke taak te vervullen; en
- volgens de statuten een orgaan hebben dat het beleid voor het media-aanbod bepaalt en dat representatief is voor de belangrijkste in de desbetreffende gemeente voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen (een programmabepalend orgaan).

Figuur 4. Wettelijke vereisten voor aanvragers.

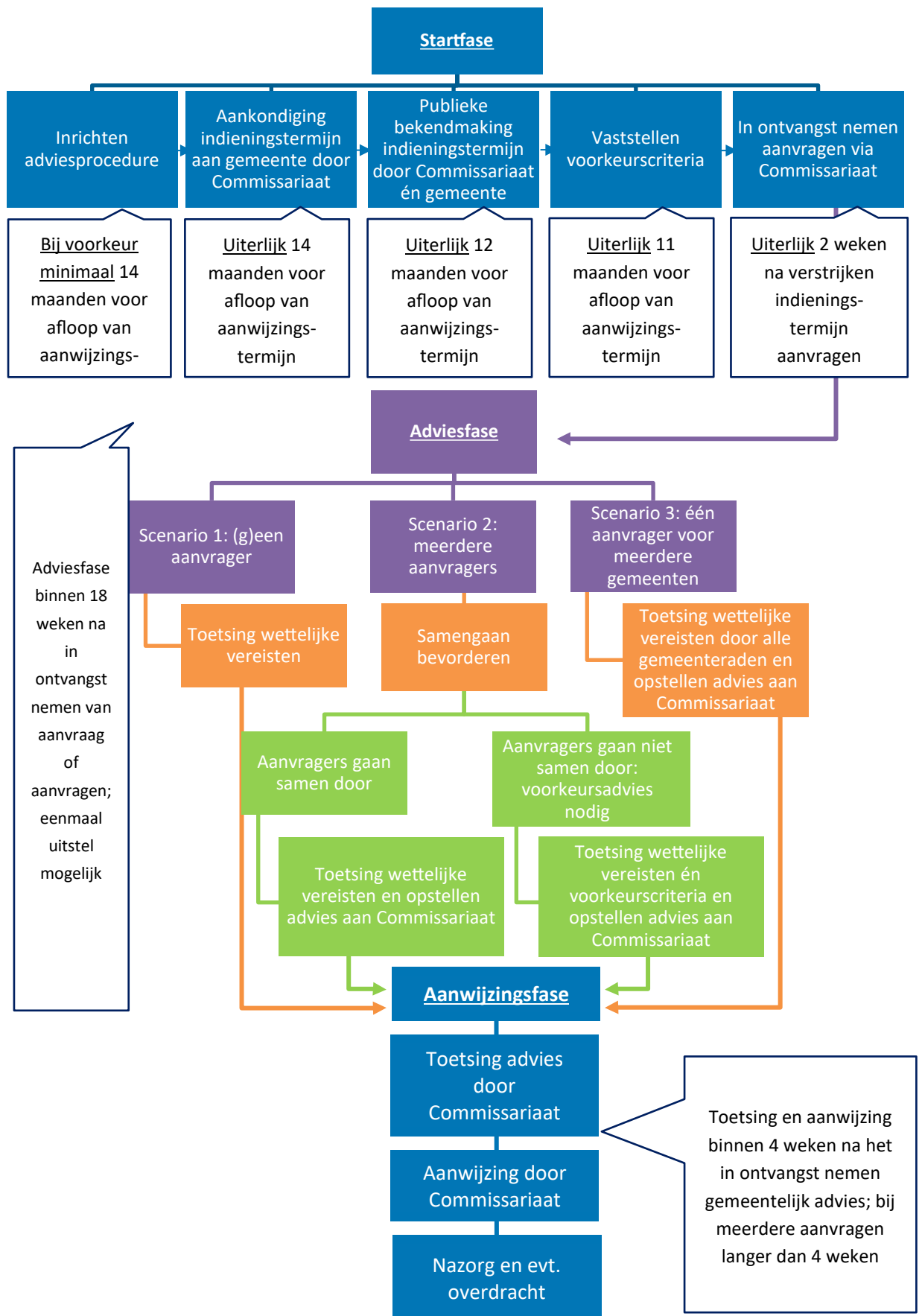
De laatste fase van de aanwijzingsprocedure, de **aanwijzingsfase**, bestaat uit drie stappen:

1. **Toetsing van het gemeentelijk advies door het Commissariaat.**
Het Commissariaat toetst of het gemeentelijk advies op een zorgvuldige manier tot stand gekomen is en of het advies deugdelijk gemotiveerd is. Het Commissariaat kan de gemeente om een toelichting vragen en kan, als een gemeenteraad geen voorkeursadvies geeft, overgaan tot aanwijzing van één van de aanvragers via loting door een notaris. Voordat het Commissariaat een aanvraag afwijst, krijgt de betreffende aanvrager de gelegenheid om een zienswijze in te dienen.
2. **Aanwijzing door het Commissariaat.** Het Commissariaat neemt binnen vier weken na ontvangst van het advies dan wel na ontvangst van een eventueel opgevraagde zienswijze een besluit op de aanvraag. Er kan een bezwaar ingediend worden. Bij een aanvraag met meerdere indieners kan het Commissariaat langer dan vier weken gebruiken om te komen tot een aanwijzing.
3. **Nazorg en afbouw/overdracht van activiteiten.** Een gemeente kan ervoor kiezen om nazorg in te richten voor aanvragers. Daarnaast moet een gemeente afspraken maken met de aangewezen aanvrager als deze de huidige omroep vervangt: hoe worden activiteiten overgedragen van de vorige omroep naar de nieuwe omroep?

*Figuur 5.
De aanwijzingsfase.*

Op de volgende pagina vindt u alle fasen en bijbehorende stappen in één overzicht terug.

Figuur 6. Overzicht aanwijzingsprocedure lokale publieke omroep.

2 Rol voor raadsleden in de aanwijzingsprocedure

Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de gemeentelijke rol in de aanwijzingsprocedure en beschrijven we hoe u als raadslid komt tot een raadsbesluit en waar u als raadslid een actieve rol kunt spelen in de aanwijzingsprocedure.

De rol van raadsleden in de aanwijzingsprocedure

Bij de **startfase** speelt u als raadslid vooral een rol bij het treffen van voorbereidingen en het inrichten van de procedure. Dit gebeurt **bij voorkeur** minimaal 14 maanden voor afloop van de huidige aanwijzing. U bepaalt als raad, samen met de rest van het gemeentebestuur, of u als raad sterk betrokken wilt zijn bij de gehele procedure, of alleen op gezette momenten geïnformeerd wilt worden en slechts op het eind een door het college van B&W opgesteld advies goedkeurt of niet. U wilt in ieder geval borgen dat aanvragers, raadsleden, bestuurders, ambtenaren of andere omstanders achteraf niet het gevoel hebben dat de adviesprocedure en/of de voorkeurscriteria onvoldoende duidelijk, transparant of eerlijk waren. We beschrijven hieronder de manieren waarop u als gemeenteraadslid een rol kunt of moet spelen:

- **Zorg dat u op de hoogte bent van de wettelijke vereisten waar een aanvrager aan moet voldoen.** Als een aanvrager niet aan de wettelijke vereisten voldoet, krijgt deze geen positief advies van de raad. Er kan niet afgeweken worden van de wettelijke vereisten voor een lokale publieke omroep. De wettelijke vereisten vragen dat aanvragers:
  - rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid zijn;
  - zich volgens de statuten uitsluitend of hoofdzakelijk ten doel stellen het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht door het verzorgen van media-aanbod dat gericht is op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in een provincie, een gemeente of een deel van de provincie waarop de instelling zich richt leven, en het verrichten van alle activiteiten die nodig zijn om daarmee een publieke taak te vervullen; en
  - volgens de statuten een orgaan hebben dat het beleid voor het media-aanbod bepaalt en dat representatief is voor de belangrijkste in de desbetreffende gemeente voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen (een programmabepalend orgaan of, afgekort, pbo).
- **Bepaal hoe het samengaan van meerdere indieners bevorderd dient te worden.** Wanneer uw gemeente meerdere aanvragen ontvangt, moet samengaan op grond van de Mediawet bevorderd worden. Hoe samengaan bevorderd wordt, is aan de gemeente. Moet de verkenning van het samengaan plaatsvinden onder leiding van een externe procesbegeleider? Moet de verkenning bestaan uit een minimum aantal gesprekken? Tot welk moment of welke datum wordt samengaan beproefd? Of laat u deze keuzes aan het college van B&W?
- **Bepaal via welk proces uw gemeente tot een voorkeursadvies komt.** Wanneer er meerdere aanvragers zijn en de aanvragers besluiten om niet samen te gaan, dient de gemeenteraad een voorkeursadvies te formuleren. U kunt in de startfase bepalen of het college van B&W een voorstel zal doen voor de wijze waarop een voorkeursadvies opgesteld wordt, of u kunt besluiten als raad kaderstellend op te treden. Wilt u een onafhankelijke adviescommissie aanstellen? Is dit advies bindend? Of komt de raad zelf tot een voorkeursadvies? Vult elk raadslid een eigen beoordelingsformulier in van de aanvragen?
- **Bepaal wat de voorkeurscriteria zijn waarmee een keus gemaakt kan worden tussen meerdere aanvragen of bepaal wie deze criteria opstelt.** Wanneer er meerdere aanvragers zijn en de aanvragers besluiten om niet samen te gaan, zal het voorkeursadvies tot stand moeten

komen op basis van voorkeurscriteria (die een aanvulling zijn op de wettelijke vereisten). Wilt u als gemeenteraad zelf deze voorkeurscriteria formuleren? Wilt u dat het college van B&W hier een voorstel voor doet, dat u kunt goedkeuren? Wilt u dat een onafhankelijke adviescommissie deze criteria bepaalt? Wilt u dat sommige criteria zwaarder wegen dan andere in de totaalbeoordeling?

Bij de **adviesfase** speelt u als raadslid vooral een rol bij het opstellen en/of vaststellen van het advies. Dit gebeurt binnen 18 weken na het ontvangen van de aanvragen. Welke rol u precies speelt, hangt af van de gemaakte afspraken in de startfase. Zo kunt u als raad een rol spelen bij:

- **Het bijwonen van presentaties van aanvragers.** Als deel van de adviesfase moeten aanvragers de kans krijgen hun aanvraag zo nodig nader te onderbouwen, bijvoorbeeld door een mondelinge presentatie aan de raad. U woont deze presentaties bij.
- **Het volgen van de gemaakte afspraken in de startfase.** Consistentie is belangrijk in een mogelijke gevoelige procedure. De spelregels tussentijds veranderen wordt daarom sterk afgeraden.
- **Het bespreken van het voorkeursadvies in de raad.** U moet het opgestelde voorkeursadvies dat opgesteld is, in de raad bespreken en eventueel amenderen.
- **Het raadsbesluit en de bijbehorende documenten laten opsturen naar het Commissariaat.** De griffie zorgt voor het versturen van het ondertekend raadsbesluit en onderliggende documenten, zoals het raadsvoorstel, met het advies naar het Commissariaat, zodra is besloten over het advies.

Bij de laatste fase van de aanwijzingsprocedure, de **aanwijzingsfase**, speelt u als raad een beperkte rol:

- **Opvolging geven aan mogelijke verzoeken van het Commissariaat voor extra informatie over het gemeentelijk advies.** Het Commissariaat kan meer informatie vragen om zo te bepalen of het gemeentelijk advies op een zorgvuldige manier tot stand gekomen is en of het advies deugdelijk gemotiveerd is. Het Commissariaat kan om een zienswijze vragen en kan, als een gemeenteraad geen voorkeursadvies geeft, overgaan tot aanwijzing van één van de aanvragers via loting door een notaris.
- **Bepalen hoe nazorg en de overdracht van activiteiten eruitziet en/of wie hiervoor verantwoordelijk is.** Een aanwijzingsprocedure met meerdere aanvragers is vaak een intensief proces voor de aanvragers. Dit maakt dat nazorg gepast is in deze situatie. Hoe deze nazorg eruitziet, wordt door de gemeente bepaald. Zo kunt u bijvoorbeeld ervoor kiezen een procesevaluatie te laten plaatsvinden. Raadsleden zijn niet zelf verantwoordelijk voor uitvoering van de nazorg of de overdracht en kunnen dit, afhankelijk van de wensen van de raad, laten uitvoeren door het college van B&W.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

juni 2023

[vng.nl](https://www.vng.nl)